

Informatienota

Onderwerp Stand van zaken stedelijke distributie: voortgang Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek	
Nummer	2018/806218
Portefeuillehouder	Berkhout, R
Programma/beleidsveld	5.1 Openbare ruimte en mobiliteit
Afdeling	PG
Auteur	Jansen, A. W. P.
Telefoonnummer	023-5113410
Email	a.jansen@haarlem.nl
Kernboodschap	Op 20 oktober 2015 is de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek (ZES) getekend in samenwerking met de Haarlemse binnenstadondernemers (verenigd in de Centrum Management Groep en Vereniging Eigenaren Binnenstad Haarlem) en de organisaties Transport en Logistiek Nederland (TLN) en Evofenedex. Dat was het startschot van het project Stedelijke Distributie. Doelstelling van de Green Deal ZES: uiterlijk in 2025 stoten vracht- en bestelwagens in de binnenstad geen vervuilende emissie meer uit, dus minder, slimmer en schoner goederenvervoer. Met deze informatie nota doet het college verslag aan de commissie over de voortgang van deze doelstelling.
Behandelveorstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Beheer. Sinds de ondertekening van de Green Deal ZES is de commissie Beheer periodiek op de hoogte gehouden over de maatregelen waaraan wordt gewerkt. De laatste voortgangsbrief dateert van juni 2017. Via een Raadsinformatiebrief is de Raad in november 2018 geïnformeerd over 'de bereikbare binnenstad', waarvan het nieuwe toegangsbeleid vanuit Green Deal ZES onderdeel uitmaakt.
Relevante eerdere besluiten	Collegebesluit ondertekening Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek (2016/403426) (zoals besproken in de commissie Beheer van 28 januari 2016 Collegebesluit "Vaststellen schema m.b.t. ontheffingen voor voetgangersgebieden" (2018/702824), zoals vastgesteld in de collegevergadering d.d. 30 oktober 2018.
Besluit College d.d. 26 februari 2019	1. Het college stelt de informatienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

Deze nota bevat de jaarlijkse voortgang van het programma 'stedelijke distributie'. Dat programma komt voort uit de ondertekening door Haarlem van de Green Deal zero Emissie Stadslogistiek (GD ZES). De doelstelling van de GD ZES is een verlaging van de CO₂-emissie (uiteeraard in combinatie met een vermindering van stikstofoxyde, fijnstof en geluidsemissies). Daarmee wordt naadloos aangesloten op de opgaven (en maatregelen) van de sectortafel Mobiliteit in het klimaatakkoord. In het coalitieakkoord 'Duurzaam doen' (juni 2018) is daarnaast de intentie opgenomen tot instelling van een 'milieuzone' om tot schonere lucht te komen. De milieuzone betreft de hele stad. Voor de Haarlemse binnenstad en specifiek het voetgangersgebied is de doelstelling om via het programma stedelijke distributie een emissie-verlaging tot nul in 2025 door instelling van een zogenaamde 'emissie-vrije zone'.

Binnen de GD ZES staan zogenaamde Living Labs centraal: initiatieven en ideeën worden lokaal in de praktijk uitgetest op levensvatbaarheid. Een Living Lab wijkt af van een project, dat een duidelijke start en eindresultaat kent, en is bedoeld om te experimenteren: bij succes wordt opgeschaald, geleerde lessen worden in de praktijk meegenomen. Omdat communicatie en intensieve samenwerking cruciaal zijn in de Living Labs is een website ontwikkeld: www.slimenschoon.nl, waarbinnen Haarlem een eigen onderdeel / omgeving heeft ([klik hier](#)).

2. Doelstelling

Minder, schoner en slimmer. Het streven is minder vervoersbewegingen, slimmer georganiseerd en vooral schoner (emissieloos). De gemeente Haarlem heeft de projectgroep 'stedelijke distributie' ingesteld, om de maatregelen en Living Labs die voortkomen uit de GD ZES in gang te zetten en te bewaken. De projectgroep bestaat uit ambtenaren, wijkraden, ondernemers, kennisinstellingen en lokale en landelijke belangenbehartigers: als Centrum Management Groep Haarlem, Vereniging Eigenaren Binnenstad, Bouwend Nederland, Evofenedex, Transport en Logistiek Nederland (TLN), stichting Waarderpoldermanagement. De Living Labs, die in het navolgende afzonderlijk worden besproken:

- Living Lab - Schoon toegangsbeleid Haarlemse binnenstad
- Living Lab - Slim inzetten laad en losplaatsen
- Living Lab - Verduurzamen inzameling bedrijfsafval ('Green Collecting')
- Living Lab - Verduurzamen vervoer in de 'Last Mile'
- Living Lab – Innovaties pakketbezorging
- Living Lab - Gebiedsgerichte bewonersinitiatieven
- Living Lab – Efficiënte bouwlogistiek
- Living Lab – Stimuleren deelgebruik elektrische voertuigen
- Living Lab – Onderzoek kansen waterstof als brandstof

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu en Waterstaat ziet Haarlem als voortrekker. Vanuit het Ministerie is voor 2019 een subsidie beschikbaar gesteld om een aantal Living Labs een extra impuls te geven: onderzoek naar stadslogistiek over water, opschaling van de pilot Green Collecting (nu alleen in de binnenstad van Haarlem) en een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijke rol van de meldkamer van Spaarnelanden bij het invoeren van een milieuzone (het project heeft de naam 'Urban Control Room' meegekregen).

3. Werkwijze: Living Labs

Living Lab – Schoon toegangsbeleid Haarlemse binnenstad in 2017 is het nieuwe / huidige toegangsbeleid voor de bevoorrading van de binnenstad vastgesteld door de raad. Daarmee zijn de doelstellingen en ambities uit de GD ZES een belangrijk stuk dichterbij gebracht:

- niet duurzame voertuigen wordt de toegang tot de binnenstad ontzegd vanaf 2025;
- in de periode van 2020 tot 2025 wordt de toegang voor traditionele voertuigen afgebouwd. Deze termijn geeft ondernemers de kans om te anticiperen op de maatregelen bij bijvoorbeeld de aanschaf van een nieuwe bedrijfswagen;
- duurzame voertuigen hebben langere laad- en lostijden;
- duurzame voertuigen mogen laden en lossen gedurende de vroege avonduren.

Het beleid is in 2017 vastgesteld en is in oktober 2018 door het college verfijnd: het schema met ontheffingen voor het voetgangersgebied is naar aanleiding van het autoluw maken van de Nieuwe Groenmarkt e.o. (vergroting autoluwe deel van de binnenstad), aangepast.

Dit toegangsbeleid moet uiterlijk in 2020 zijn ingevoerd en kunnen worden gehandhaafd. De raad is recent geïnformeerd over de vertraging van de uitvoering van het nieuwe toegangsbeleid via het programma bereikbare binnenstad (zie ook onderdeel 4 van deze nota: [lees hier](#)), waarvan het toegangsbeleid onderdeel uitmaakt. Op dit moment wordt gewerkt aan een voorstel voor een ontwerp- en uitvoeringsplan voor de binnenstad, mogelijk een combinatie van camerahandhaving (op kenteken) en 'bollards' (beweegbare palen).

Living Lab – Slim inzetten laad- en losplaatsen

Doelstelling is om schoon vervoer te stimuleren door het aanbieden van 'privilege', zoals door lagere parkeertarieven voor elektrische voertuigen, het kunnen gebruiken van busbanen door elektrische voertuigen of het aanwijzen van laad- en losplaatsen voor elektrisch vervoer. Op deze manier worden ondernemers met een duurzaam vervoersmiddel beloond en anderen gestimuleerd om ook de overstap te maken.

Door exclusief enkele laad- en losplaatsen toe te wijzen aan elektrische voertuigen kunnen deze buiten de venstertijden aan de randen van het voetgangersgebied goederen beleveren. Dit privilege wordt gekoppeld aan het Living Lab Gierstraat (zie hierna). Uitvoering wordt verwacht in 2019.

Living Lab – Verduurzamen inzameling bedrijfsafval ('Green Collecting')

Doelstelling is om de inzameling van het bedrijfsafval efficiënter te laten plaatsvinden: minder vervoerbewegingen en schoner. Gemeente en Spaarnelanden hebben samen met commerciële bedrijfsafvalinzamelaars een bedrijfsmodel ontwikkeld om op een andere manier bedrijfsafval in te zamelen in de binnenstad (www.greencollecting.nl). Vanaf 1 september 2018 loopt de pilot. Waar voorheen zes vuilniswagens in treintje door de binnenstad reden, voldoen nu twee wagens voor de gehele binnenstad. Er is nu al een reductie in vervoersbewegingen gerealiseerd van 66%. Het project wordt in 2020 geëvalueerd.

Het project staat landelijk in de belangstelling. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft voor 2019 een subsidie beschikbaar gesteld om dit succesvolle Living Lab op te schalen binnen Haarlem (bijvoorbeeld naar de Waarderpolder) en te delen met andere gemeenten.

Living Lab – Verduurzamen vervoer in de ‘Last Mile’

Doelstelling is één of meerdere overslagpunten voor lading / goederen van grote vrachtwagens naar elektrisch en/of fietsvervoer. De zogeheten ‘last mile’ is het laatste deel (binnen Haarlem) van een transport of levering, wat vaak congestie en/of tijdverlies veroorzaakt. Op deze ‘last-mile’ kan voor wat betreft de doelstellingen: minder uitstoot en minder vervoerbewegingen flinke winst behaald worden. Oplossingen zijn niet eenvoudig. Zo bleek in 2017 de realisatie van een stedelijk distributiecentrum onhaalbaar. Er is in 2018 aan meerdere initiatieven gewerkt.

Met een private marktpartij wordt gezocht naar een geschikte locatie, met voorkeur voor een plek aan het Spaarne in de Waarderpolder, gezien het belang van vervoer over water en op fietsafstand van de binnenstad. Het concept bestaat uit overslag, maar ook opslag en logistieke verhandeling. De marktpartij heeft ervaring met enkele sluitende businesscases in zowel Roermond/Weert als Utrecht. De gemeente faciliteert en is bereid als ‘launching customer’ op te treden (vanuit facilitaire zaken). Tegelijkertijd onderzoekt Spaarnelanden vanuit de subsidieregeling ‘beter op weg’ de mogelijkheden van een mobiliteit-hub (gericht op personenmobiliteit). Vanuit de GD ZES wordt aangestuurd op een combinatie met pakketbezorging.

Inholland doet onderzoek in 2019 naar de mogelijkheden van het beter benutten van de waterwegen in Haarlem voor stedelijke distributie. Hierbij wordt gekeken naar andere gemeenten en het ‘model Amsterdam’ in het bijzonder. Wat is bruikbaar voor de gemeente Haarlem en welke oplossingen zijn er nog meer mogelijk? De projectgroep stedelijke distributie heeft het initiatief genomen om hiervoor bij het ministerie van Infrastructuur en Milieu een subsidie aan te vragen. Deze is toegekend met als voorwaarde dat de uitkomsten met andere gemeentes in Nederland worden gedeeld.

Living Lab - innovaties pakketbezorging

Doelstelling van dit Living Lab is om de pakketbezorging te bundelen (bijvoorbeeld via pakketmachines) én volledig emissie vrij te laten plaatsvinden. De urgentie neemt toe omdat de vervoersbewegingen rondom pakketbezorging de komende jaren fors groeien (factor 3-5). Terwijl in de binnenstad wordt ingezet op bezorging door fietskoeriers, wordt daarbuiten geëxperimenteerd met initiatieven als pakketmachines. Op verzoek van raad worden de mogelijkheden van een pakketmachine in het stationsgebied meegenomen in het Living Lab. Er is in 2018 aan twee projecten gewerkt: één met PostNL (PostNL heeft een substantieel marktaandeel in Haarlem in de pakketbezorging) en één met Evanet, die met de NanoHub een uiterst flexibel en innovatief concept in de markt zet (<http://evanet.nl/the-bus-stop-2-0-nano-hub/>). Er wordt daarin samengewerkt met de Metropool Regio Amsterdam. Het streven is om in 2019 een aantal pilots (gedacht wordt aan minimaal 3) uit te voeren.

Living Lab - Gebiedsgerichte bewonersinitiatieven

De bewonersinitiatieven hebben vaak meervoudige doelstellingen: minder congestie, meer veiligheid en schoner vervoer. Er zijn drie bewonersinitiatieven opgestart:

- Ondernemers in de Gierstraat hebben de ambitie te komen tot Duurzame Gierstraat en richten zich op het verduurzamen van de logistiek en het introduceren van slimme innovaties. Bijvoorbeeld door bundeling van goederenvervoer of het samen gebruiken van duurzame voertuigen. Begin 2019 wordt door de ondernemers een onderzoek uitgezet om de huidige goederen stromen in kaart te brengen en de mogelijkheden tot bundeling en samenwerking te inventariseren.
- Bewoners in de Vijfhoek willen het bestelverkeer rondom pakketten terugdringen. De wijkraad is vertegenwoordigd in de projectgroep stedelijke distributie en is trekker van het

Living Lab Vijfhoek. De opbrengst is dat samen met het Haarlemse bedrijf Buurtmus direct na de zomer (Q3) 2019 een experiment wordt gestart dat minimaal een half jaar zal duren.

Buurtmus haalt in de huidige situatie al 's avonds tussen 19.00 en 21.00 uur met elektrisch vervoer (retour) pakketten op bij mensen thuis in heel Haarlem. Bijvoorbeeld een pakket van Zalando dat retour moet of iemand die een pakket via Marktplaats wil versturen. Buurtmus gaat in het experiment niet alleen retourpakketten op halen maar ook pakketten bezorgen.

- Op de Burgwal willen ondernemers en bewoners het pakketverkeer terugdringen door twee locaties als inzamel- en uitgiftepunten te gebruiken; het tankstation en een bloemenwinkel. Dit Living Lab verkeert in het stadium van nader onderzoek.

Living Lab – Efficiënte bouwlogistiek

Doelstelling is het efficiënter organiseren van bouwverkeer in Haarlem, waardoor er minder aannemersbusjes en minder emissie is. Het aantal goederenvervoersbewegingen en de emissie in steden wordt voor een groot deel (tot wel 40%) bepaald door aan- en afvoer van bouwmaterialen. Voor grote bouwprojecten zijn logistieke plannen vaak vereist en worden niet zelden bouw hubs ingericht. Vanuit de projectgroep stedelijke distributie wordt samen met Evofenedex en Bouwend Nederland een programma van eisen opgesteld voor middelgrote en wat kleinere bouwprojecten. De te formuleren leidraad kan worden gebruikt bij het beoordelen van bouw aanvragen en gaat bij voorkeur onderdeel uitmaken van de te verlenen vergunning voor toekomstige bouwprojecten. Dit voorstel wordt bestuurlijk ingebracht in de tweede helft van 2019.

Living Lab – stimuleren deelgebruik elektrische voertuigen

Een manier om elektrisch vervoer te stimuleren is via het delen van gebruikservaringen en het daadwerkelijk gebruik van elektrische voertuigen. Ondernemers die overwegen om te investeren in elektrische voertuigen zijn verbonden aan ondernemers die al ervaring hiermee hebben. Daarnaast stelt Spaarnelanden elektrische bussen ter beschikking. Deze bussen werden in het weekend en doorweekt 's avonds niet gebruikt. Deze bussen zijn op die tijden beschikbaar. Inmiddels maakt één partij gebruik van de geboden mogelijkheid en wordt met andere partijen gesproken over (deel)gebruik.

Living Lab – Onderzoek kansen waterstof als brandstof

Doelstelling is een vergroting van het gebruik van hernieuwbare brandstoffen. Naast het stimuleren van elektrisch (goederen) vervoer wordt gekeken naar de mogelijkheden van waterstof als brandstof. Haarlem werkt daarbij samen met Duwaal (<https://hy-gro.net/nl/duwaal>), een regionaal initiatief van partijen om de transitie naar een duurzame waterstofeconomie in Noordwest Nederland vlot te trekken.

Er is momenteel nog onvoldoende vraag naar waterstof om een waterstofpunt te rechtvaardigen in de regio. Een dergelijk 'vulpunt' zou echter flink bijdragen bij aan de doelstelling van schoon vervoer en kan bovendien een extra voordeel voor Haarlemse bedrijven opleveren. Op dit moment worden de mogelijkheden van waterstof onderzocht voor kraakperswagens (van Spaarnelanden) evenals van voertuigen die ingezet worden voor het onderhoud van de openbare ruimte. Dit gebeurt in afstemming met Rijkswaterstaat, dat regisserend optreedt inzake initiatieven rondom waterstof in Nederland.

3. Vervolg

De raad blijft geïnformeerd over de vervolgstappen van het programma Stedelijke Distributie. De voortgang van de Green Deal ZES wordt voortaan opgenomen in de jaarlijkse voortgangsrapportage van het programma Duurzaamheid.

De raad ontvangt over de milieuzone in het tweede kwartaal van 2019 een startnotitie ter besluitvorming.

4. Bijlagen

Geen.